List 38.

NOVICE

Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 17. septembra 1873.

Obseg: Predivstvo na Kranjskem. — Še enkrat o trti, po toči poškodovani. — Gribeljsko polje i grad Podbrežje. — Naše razmere. — Volitve državnih poslancev so pred durmi! — Očitno vprašanje. — Slovensko slovstvo. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Predivstvo na Kranjskem.

Spisal Piskár.

(Dalje.)

Letos je bilo naročenega Ruskega lanénega semena v Vodice okoli 30 mernikov. Poglejmo, kako se je pridelek obnašal, koliko je prirastlo lanú in se izdelalo prediva, koliko je bilo semena itd., da vidimo, pri čem smo. Tukaj naj ne govoré gole ideje, marveč številke.

Na njivi 476 štirjaških sežnjev, to je, nekoliko čez četrt orala veliki, bilo je vsejanega 1 vagan ali 2 mernika semena. Prirastlo je na tem prostoru 1140 funtov zelenih, na zraku suhih, omlatenih stebel. Iz teh stebel je bilo potem 852 funtov v vodi godnega in suhega lanú. Pri izdelovanji prediva se je napravilo iz 100 funtov godnih in suhih stebel 20 do 24 funtov otrepanega prediva, kakor so bila namreč stebla boljša ali slabša in kakor se je bolj ali manj skrbno ravnalo pri izdelovanju. Po tej primeri bi se iz 1 mernika vsejanega semena pridelalo 85 funtov prediva.

Semena se je pridelalo več ali manj. Na omenjeni njivi ne morem povedati, koliko je prirastlo semena, ker še ob času mojega odhoda ni bilo očiščeno, toda po drugih njivah je prirastlo semena precej različno: iz mernika poldrugi do poltretji mernik. V srednji primeri se mora toraj iz 1 mernika vsejanega semena 2 mernika pridelka računati.

Toda omeniti moram, in vsi kmetovalci pravijo, da je bila letos sploh prav slaba letina za lan in da se je druga leta veliko boljše obnašal. To sem tudi jaz videl, ker domači lan je bil tukaj popolnoma slab, komaj po pedí visok, med tem, ko je bil Ruski vendar po 30 do 33 palcev velik; videl sem pa tudi Ruski lan od lanskega leta, koji je bil dosta lepši od letošnjega pridelka, in kakor so kmetje rekli, je pridelek od leta 1871. bil še lepši.

Po takem smemo letošnji pridelek prav gotovo na srednjo mero vzeti in tudi trditi, da pridelek v tej srednji primeri ne bo nobenkrat slabši, marveč po gotovih pogojih boljši.

Zraven moram pa še omeniti in posebno povdariti, da kmetovalci tukaj ne obdeljujejo zemlje tako, kakor bi morala biti obdelana za izvrsten pridelek. Posebno napačno je, da imajo tukaj v navadi tiste ozke, komaj po 2 do 3 čevlje široke kraje na njivah, z globokimi razori, da-si zemlja ni tako močvirna, da bi se voda ne mogla odtekati, če bi bili kraji nekoliko širji. — To je samo predsodek in stara navada. Videl sem zemljo veliko bolj močvirno, ki je mokroto še teže skozi se puščala, z najmanj 1 seženj širokimi kraji, in rastlinstvo se je na njej dobro obnašalo in voda se je lahko odtekala. Lan ne more na takih ozkih krajih nikdar enakomerno rasti, ker po razorih, kjer je plitva zemlja, ostane majhen, med tem, ko po sredi, kjer je vsa rodovitna zemlja skup vržena in nakopičena, enako turšici ali krompirju, kedar ju osipamo, bahotno raste. To pa je velika napaka, ker dolga in kratka, debela in drobna stebla skup zmešana, se ne godé enako in tudi seme je različno, nekaj lepega in popolnega, nekaj pa drobnega in nedozorelega. Taki lan bi mogli potem pri ruvanju in izdelovanji ločiti, toda to je silno zamudno delo in bi vzročilo veliko stroškov po nepotrebnem.

Tudi je napačno, da se zemlja tukaj preplitvo orje in obdeluje, komaj 3 do 4 palce globoko. Taka zemlja, kakor je tukaj, bi se dala prav s pridom globoko obdelovati. Vsa okolica, kjer raste lan, ima nekaj tretjegornih, nekaj pa nasipnih tal. Nasip, izvzemši Savsko in Bistriško porečje, ima tukaj jako močno plast ilovnate zemlje, ki jej navadno puhlica pravijo. Ta bi bila, se vé da, v ravninah in dolinah bolj močirna, toda tla so večidel vegasta, da se voda lahko odteka, in to ilovnato plast spremlja pogosto mlajši Savski nasip, in kjer je to v pravi primeri, se more taka zemlja med najboljše šteti. Da zemlja ni preveč močvirna, se iz tega vidi, ker travnikov precej pomanjkuje. Kar je pa tretjegornih tal, prevlada večidel drobán peščenec, ki bi v ravninah in dolinah tudi ne spuščal vode skoz se, toda ta svet je, kakor navadno, zeló valovit in zemlja obstojí tukaj iz mnogo kremenine, ki se lože obdeluje in tudi lože osuši, ko sama ilovica. V krajih, kjer prevlada Savski in Bistriški nasip, tako imenovana prodnata zemlja, se pa lan ne ponaša dobro, ker taka tla ne držé mokrote, lan pa zahteva bolj močvirno zemljo.

V celi okolici tukaj, kjer je zemlja in podnebje za lan ugodno, so sejali v prejšnjih časih mnogo lanú; sploh se računi, da vsako leto okoli 1200 mernikov semena, in so pridelali na leto okoli 6 do 700 centov prediva, kajti iz domačega blaga se je pridelalo iz mernika semena v dobrih letih 50 do 60 funtov prediva. Zdaj je pridelovanje iz znanih vzrokov dosto manjše. Toda vsi kmetovalci pravijo, da, če bi Ruski lan se tako dobro obnašal, kot se zdaj vidi, in da bi stvar tudi v druzih ozirih napredovala, bi sejali še enkrat toliko semena, kot so ga nekdaj. Vzemimo le dobro polovico več, imamo 1800 do 2000 mernikov. Če bi po-

tem pridelek merili po letošnjih skušnjah, bi pridelali iz 2000 mernikov semena blizo 1700 centov prediva in okoli 4000 mernikov semena.

Toda še enkrat moram povdariti to, da ta pridelek bi se dobil pri sedanjem slabem obdelovanju zemlje. Če pa bi se enkrat predivstvo bolj povzdignilo in razširilo, in bi se kmetovalci podučili in prepričali, da umniše in boljše obdelovanje zemlje daje tudi boljši pridelek, bila bi stvar koj vsa še drugačna. In tega se smemo nadjati, ker je tukaj mnogo marljivih in ukaželjnih kmetovalcev, od katerih smemo pričakovati, da se poprimejo tega, kar jih skušnje druzih dežel učijo.

(Dalje prihodnjič.)

Se enkrat o trti, po toči poškodovani.

Spisal A. Ogulin.

(Konec.)

Nesreči je treba srčnost in umnost nasproti postaviti. Zato srčno na delo! Vsaki dan smo bliže jesenskemu času, in vsak zanemarjen dan naše upanje na prihodnji pridelek bolj podira. Jaz pa nikakor ne zahtevam, da bi se ravnanje moje moralo brez skušnje potrditi.

Kakor je nespametno posnemanje tujih izgledov mnogokrat krivo slabih nasledkov, tako nesrečno je tudi tisto ravnanje nogradov, ki se trdovratno drží starega kopita in vsak napredek zametuje. Preddedov naših — vsaj se to še nikdar slišalo ni — ni tako grozovita škoda po toči zadela, kakor nas letos, tedaj ni mogel od njih do nas še noben poduk o ravnanji trt se podedovati.

Naši vincarji sploh trdijo, da nikakoršnega druzega pripomočka za popravo naših vinogradov ni, kakor da se spomladi trte tik tal ali pri tleh posekajo, in to trdijo zato, ker jim to nasvetujejo možje, ki vendar sami tako ne ravnajo.

Tudi jaz to priznavam; vendar pa je velik razloček, ako se trte na tako hudo delo pripravljajo ali ne. Res ni veliko umetnosti in učenosti treba, da se iz lepe trte strcelj 6 palcev dolgosti naredí; to še otroci znajo.

Skušnja nam nedvomljivo spričuje, da trte vselej v preteklem letu po pripomočku dobrega vremena rodovitne postanejo. — Ako mi tedaj letos trt na to hudo delo ne pripravljamo, tudi gotovo za prihodnje leto grozdja pričakovati ne smemo, ker razen lipnje vsaka trta iz starega lesa samo nerodovitne mladike poganja, in ravno zato se trudim, vže letos, kolikor je mogoče, mladik iz starega lesa izrediti, in če le na vsaki trti samo eno zrelo oko pridobim, bo vendar tisto, kakor trdno upam, rodovitno. Ugovarjati mi utegne kdo: kaj ti lepe rastline hasnijo, vsaj jih gotovo v prihodnji zimi nevihta in sneg pólomita! Vprašam pa: ali ni tako besedovanje popolnoma nespametno? ali nam ni mogoče nove rastline dobro in trdno privezati, dokler še kaj škope imamo?

In tako je tudi privezovanje trt, katero jaz priporočam, opravičeno. Brez posebne modrosti vsak lahko razume, kaki učenjaki so vinorejci, kateri zdaj svoje trte zapustijo, namesti da bi se jih usmilili in si ne nakopičili za spomladi preobilnega dela na glavo.

Ozir po domovini.

Gribeljsko polje i grad Podbrežje.

Peljal sem se 31. avgusta z nekim prijateljem v Griblje, ko je šel na lov. Šla sva zarano od doma i prišla sva ravno, ko je solnce vzhajalo, ven iz loze Gribeljke, od kodar se razvidi ovo krasno polje. Človek more dalje prvi pogled pregledati i videti celo planoto. Malo drevja nahajaš tu, le lepe njive z rumenim prosom i tu i tam dviga kaka njiva svojo debeljačo iz manjšin njiv. Poljé je tu plodno, i kako ne bi bilo, ker dobiva od Kupinih sap vsaj nekoliko potrebne mokrote v takej suši, kakor bila je letos pri nas! — Žito (pri nas prosu pravijo žito) je tu jako lepo, i to je prav, vsaj le to tukajšnjega kmetovalca živi, ker je, kaj bi rekel, vse njegovo polje ž njim obsejano. Krompirja bodejo imeli tako, tako, a debelača je prilično dobra, v primer z drugimi sosednimi polji. Po Beli Kranji je jako jako v nekaterih krajih suša popalila vse tako, da bo moral revni kmetovalec kruha stradati.

To polje sem memogredé ogledoval, i ko dojdeva do kraja, kjer je imel moj prijatelj lov začeti, postanem s konjem i on gre doli. Kmalu se pripeljem v Griblje, od kodar grem ogledovat Podbrežje.

Podbrežje je uro oddaljeno od Gribelj. Stopal sem brzo poleg Kupe i pregledoval tudi tukajšnje polje, katero se enači z onim, ki sem ga prej opisoval. Zemlja je, kolikor se bolj proti Podbrežjem pride, hribčasta; gozdov se nahaja mnogo, posebno hrastovih. Gora Pešivica, katera je na zapadno-južni strani z vinsko trto zasajena, zaoži s Kupinimi gorami Podbrežko dolino. Bregovje Kupino se vedno bolj nakupičuje, kolikor bolj se proti Podbrežjem pomakneš, i kjer je breg največi, ondi je pod njim skrit siloviti grad Podbrežje. Ko pridem po Kupinem ovinku bliže do zahodnje strani, zbodlo me je valje v oči to velikansko poslopje. Stopal sem toraj kolikor mogoče hitro, samo da bi moje želje prej ukrotil. Ko dojdem do vrat, nazdravljal me je nad vratami pribiti kregulj, v znamenje, da tu mora biti dosti takove živali.

Zdaj stopim v notranje ozidje, i glej! kaj se predstavlja mojim očém? Zid za zidom je oddaljen drug od druzega i vrata za vratami se vrsté čez ono zidovje, dokler se ne pride v notranji grad. Ko pridem čez notranja vrata, zagledam na širokem okroglem turnu znamenje (grb) slavne rodovine Burgsthalerjeve. Zapisana stojí na njem letnica 1457. Menda je bil tega leta ta grad zidan. Po visocih okroženih stopnicah se pride v grad.

Notranja veža grada je s samimi Kupinimi okroglimi kamenčki vložena. Šel sem v zgornje nadstropje misleč, da dobim kje oskrbnika, da mi vse pokaže, i res ga dobim. Valje mu naznanim, kaj je namen mojega prihoda; on mi prijazno reče, da mi bode vse pokazal, kar je znamenitega v tem gradu.

Pelje me v svojo sobo, kamor je šel ključe iskat. Videl sem celo vrsto starih ključev vsaki s tablico zaznamvano z ono sobano, katero ključ odpira. Prosil sem ga, naj me prvo v orožarnico pelje, i to se je mahom zgodilo. On koraka naprej, a jaz za njim. Ko dojdeva do malih pa debelih železnih vrat, mi pové, da to je ono, kar sem želel videti.

Zdaj stopava globoko po stopnicah, katere so le male linice razsvetljevale. Kmalu prideva do druzih vrat i ko jih odpre, sem strastno noter pogledal, češ, da najdem mnogo takovih reči. I res nisem se motil. Malo bolj velike line kot une nad stopnicami razsvetljevale so mi še precej velik pa okrogel prostor, kjer so ležale one starine. Po kotih je bilo nametano polno oklepov jako težkih, tako, da, ki sem si enega na prsi pomirjal, sem se moral dobro napenjati. Tako sem pomirjal to železnino, kot nekdanji David. Čelad sem dobil največ, — od orožja en sam kij s sulico. I ravno zato je tako malo orožja, ker ga je Kirchhof, Krupski oskrbnik, na oni grad odpeljal. Možnarjev starih je ležalo kakih deset, precej velicih.

Nekako težkega srca se človek čuti v takovih starih

prostorih. Ko sem si predstavljal vse one zlobne čase, videlo se mi je tako, kot da čujem rožlanje, šum i tek starih oboroženih vojakov.

Ko vse to ogledam, podava se brzo po stopnicah gori i memogredé mi dopoveduje oskrbnik, da je v nekih bukvah bral (gotovo v Valvazorji), da so se tù naposled borili, ko je bila trdnjava že v sovražnikovih rokah. (Kon. prih.)

Politične stvari.

Naše razmere.

Ogledalo, v katerem naj Mladoslovenci ogledajo svoje početje.

Po svetu mnogocenjeni Češki časnik „Politik" je prinesel v štev. 240. „iz Slovenije 29. avgusta" pod napisom „naše razmere" dopis, kateri se blizo tako-le glasí po prevodu „Glasovem":

„Bili smo nekdaj zedinjeno bratovsko ljudstvo. Kakor punčico svojega očesa varovali so naši voditelji narodni biser, in, če si tudi nismo priborili vidnih političkih vspehov, zabilježiti smo mogli vendar vsled složnega delovanja moralno ojačenje našega ljudstva. Po okrepenji zavednosti rastle so nam moči in nade, in celó posamesni poboji, ne da bi bili v nas rodili obup, bili so nam v spodbudo, da smo si iskali novih sredstev za vpor.

Al, po noči prišel je sovražnik in posejal ljuliko med pšenico. Prišel je (vulgarni) laži-liberalizem. Čeravno je postal sam sebi v posmeh, tako, da se že sramuje svojega imena, povzdiguje se pri nas na enkrat njegov prapor, in se pod njim bojuje boj proti vsemu, kar je ljudstvu sveto, in kar ono čisla in spoštuje. Storjen je nemir in vrinil se je razpor.

Kedo pri nas oni liberalizem posebno na debelo prodaja, to vemo vsi.

Nekteri mladi možje, pa ne da bi imeli za to potrebno politično, rečno in moralno sposobnost, zajahali so konja visoke politike, oziroma agitovanja in intrige, češ, da so oni predboritelji za „svobodo" in „napredek" proti „črnim močem", a v resnici za to, da si dušo hladijo ob zavidanih resničnih (realnih) zaslugah, ob moralni neomadeževanosti in duševni prednosti druzih.

Da bi zgotovili konfuzijo (zmešnjavo), naredili so svojevlastno poseben, iz golih liberalnih fraz obstoječ navidezno národen program, s katerim letajo prav po šarlatansko po kmetih in nasprotnike tega početja pri malomislečih za sovražnike „omike" in „svobode" denuncujejo (ovajajo).

Na ta način sè silo pritirani (provocirani) prepir zastran programa ima nekako principno podlogo, ker nameravajo oni z novim programom nasproti pravemu narodnemu programu povzdigniti in proglasiti sovraštvo proti cerkvi — za novo politiško vero.

Ker pa ves zalog teh slovenskih „liberalcev", kateri imajo o pravi nalogi časnikarstva komaj nekako predčutje, skoraj le v nekterih dobro glasečih se besedah (frazah) obstoji, poslužujejo se ti predboritelji za „omiko" in „svobodo" sploh, sosebno pa nasproti odličnim rodoljubom, diktatornega in zaničljivega govorjenja, katerega je težko v druzih listih najti. Celó telesne slabosti upotrebavajo za napadno orožje.

Vsemu se dela vpor samo zato, da se le vpirajo, zmešnjave delajo in izrazujejo osebne antipatije. Kar so izmislili najodličniši in razsvetljeni rodoljubi za blagor naroda, to postavljajo „mladi" tje kot obče škodljivo. Ti patentirani rodoljubi, ki sami preskrbljujejo blagostanje domovini, ometavajo vsaki dan skoraj ves kaoristni in spoštovanja vredni duhovski stan z blatom, hujskajo en del ljudstva proti drugemu, stan proti stanu; oni napadajo vero narodovo ter izrekavajo javno, da so pripravljeni vsak hip združiti se z ustavoverno stranko za borbo proti cerkvi.

Vsa sredstva, ki jih ponuja laži-liberalizem, tirajo oni na dan samo zato, da motijo narod in ga odvračajo od svojih voditeljev. Sedaj jim podtikajo, da hočejo oživiti zopet desetino in tlako, sedaj jih predstavljajo kot nazadnjaške mračnjake in sebične izdajalce. Na kak neizgovorljiv način si oni z narodom igrajo, temu bodi v dokaz, da postavljajo vsem od izvirne prave stranke postavljenim kandidatom druge kandidate nasproti, iz sicer navadno le ničle, in tudi tam, kjer nimajo nikakega upanja, da zmagajo.

Za narod kot tak, kot celoto ni že davno nič mar našim neučakalcem; oni ga imajo le še za sredstvo, da bi svoje namene dosegli.

Vendar pa se ne more trditi, da bi bili ti ljudje sami mogli požar zanetiti na vseh štirih voglih Slovenije, ako ne bi jim bil pred pota gladil nemški liberalizem in jim dela olajšal, in ko ne bi drugi, od tuje strani, v ogenj pihali.

Vse, kar želí prevrata, kar nima jasnih pojmov, — vse, kar je politiško nezrelo, vname se ob frazah, — vse, kar vidi v tem, da bi se narod ojačil, da bi se bremena ljudstvu zlajšala, da bi se utrdila nravnost, spodobnost in red (vse, kar vidi v tem, pravimo), nevarnost za svoj način življenja in pridobivanja, — vse to teka in kriči in pomaga širiti „omiko" in „svobodo". Evo! taka je mladoslovenska liberalna kri pri nas, h kateri se šteje veliko tacih, ki so narodu zagrizeni sovražniki!

Pravična jeza poštenih rodoljubov je splošna, in razkačenost v narodnem razdvojenem taboru prišla je do stopinje, da se je resno bati še hujega razpora.

Poravnava je nemogoča, pišejo od une strani; boj mora nehati z vničenjem ene ali druge stranke."

„Prvega menjenja — piše Goriški „Glas" smo tudi mi z razdirajočo liberalno vrtoglavnostjo je pogajanje nemogoče. Šla je konservativna stranka do skrajne meje zatajenja same sebe gledé jako resnega trenutka, in prišla je slednjič do prepričanja, da bi bilo vsako pomirjenje s takimi ljudmí le gnjilo pomirje.

Ali, prišel bo dan, da bo tirjal narod račun od tistih, kateri imajo odgovor dati za njegov moralni in materijalni razvoj!"

Slovensko slovstvo.

Iz družbe sv. Mohora.

Odbor družbin v 14. listu „Besednika" razglaša sledeče vabilo: Da ustreza družbin odbor živi potrebi in od raznih strani ponovljeni želji, bil je v odborovi seji dne 26. avgusta enoglasno sprejet predlog: naj družba sv. Mohora že prihodnje leto izdá „Domačega zdravnika", ako se posreči pridobiti sposobnega strokovnjaka, ki bi ob pravem času rokopis dovršil. Bistveni pogoji so ti-le:

1. Namen „domačega zdravnika" bi bil, dajati dietične navode, kako se ravnati v početkih bolezni, predno dojde zdravnik. Nikakor ne bi pa knjiga razkladala ozdravljanja bolezni brez pomoči zdravnikove po mazaškem potu. Omejila bi se na dietiko v boleznih, katero, dasiravno je prva podlaga zdravljenju, ljudje zlasti na kmetih vedno še najbolje zanemarjajo. „Domači zdravnik" bi podučeval, kaj storiti pri naglih boleznih, dalje pri kugah, pri raznovrstnih nesrečah, na pr. utopljenja, zmrznjenja, pri ožganih, obešenih itd. — 2.

*

Knjiga naj bi obsegala kakih 5—6 tiskanih pôl. — 3. Rokopis naj se pošlje vsaj do 1. januarija 1874. leta. — Tiskana pôla se pisatelju nagradi s 40 gold. in nagrada se izplača takoj po dovršenem natisu.

Pisatelj, ki ga je volja pod temi pogoji knjigo spispisati, naj to družbenemu tajniku naznani do 1. oktobra.

Nov slovensk političen časnik.

Nov slovensk političen časnik z imenom „Slovenija" se snuje v Ljubljani — piše „Besednik" v gori imenovani številki. „Tudi mi Koroški Slovenci pozdravljamo s srčno radostjo ta času primerni in skrajno potrebni sklep. Želimo le to, da „Slovenija" še pred novim letom začne izhajati, in sicer ne po trikrat na teden, ampak takoj kot dnevnik. Zakaj? — ni težko uganiti. „Naroda" in njegovih neprestanih psovk so siti vsi!"

„Danica" je v poslednjem listu razglasila vabilo, ki se je razposlalo po vsej deželi slovenski in katero tudi „Novice" rade natisnejo zato, ker novi politični list bode „naše gore list". Glasí se tako-le:

Vabilo.

Morebiti še nikdar Slovenci niso tolikanj čutili, kako živo jim je potreben **katolišk političen list**, *po starem priljubljenem geslu* **„za vero, dom, cesarja"**, *kolikor čutimo sedanji čas, kadar nam pretijo od ene strani nemški ustavovérci, od ene pa domači slovenski liberalci. Eni in drugi pačijo zdrave pojme o vsem tem, kar je za pravi razvoj našega naroda, kakor vse Avstrije, neogibno potreba. Iz teh vzrokov so se bili sešli nekteri domoljubi v Ljubljani, in ustanovil se je odbor, kteri naj v ta namen dela priprave ter obrača tako, da izhaja političen list* **„Slovenija"**, *kot glasilo pravne stranke slovenske, pričenši s prihodnjim mesecem po trikrat na teden, od novega leta 1874 pa vsaki dan. Radostni povemo, da so nekteri kot prvi pomoček že podpisali in eni tudi že darovali precej zdatno podporo. Toda slaba je z listom, kteri se ne vzdržuje sam po svojih naročnikih! Ker je vsa ta reč znana že po „Novicah" in po „Zgodnji Danici", Vas toraj začasni odbor prijazno vabi, blagovolite to-le vabilo po svojem okrogu razposlati duhovskim, pa tudi svetovnim domoljubom, in število podpornikov z dotičnimi zneski, pa tudi naročnikov, sedaj še brez naročnine poslati odboru vsaj do 20. t. m.*

Prve tri mesece utegne list stati dva goldinarja. Pozneje se bode cena ravnala po naročbi.

Komur je mar geslo: **„Vse za vero, dom, cesarja"**, *ta naj se koj in krepko poprime versko-narodnega dela!*

V Ljubljani 4. septembra 1873.

Odbor.

---

* *Opazke k spisu: „Spomini na Notranje-Kranjsko" v „Koledarju" družbe sv. Mohora za leto 1874.* — Ker v zgodovinskih stvaréh tudi ena napačna črka dela pomoto, zato naj bi stavci pazili na take pogreške s posebno ostrim očesom. Tako se je vrinila tudi v zgorej navedeni spis na 199. strani debela pomota, kjer se bere, da „ko sa ste avstrijska vojskina krdela generala barona Csivič-a in polkovnika grofa Stahrenberga v jutro 27. septembra 1813. leta pri Rakek-u zedinila, je zgrabil en oddelek Francoze pri Cerknici, ene kompanije pa so jih prijele od strani". Tu dela ena sama beseda veliko zmoto; zakaj ne pri Rakek-u, ampak pri Radlek-u blizo Blok (Oblok) sta se bila zedinila imenovana poveljnika s svojima krdeloma. Pogled na zemljovid kaže veliko razliko med položajem Rakek-a in Radlek-a, in s tem tudi tolsto zgodovinsko pomoto, ako se Radlek zamení z Rakekom. Stari ljudjé Cerkniške in Bloške okolice, ki se še spominjajo vojskinega časa, se morajo smejati takemu sporočilu; — ne morem si toraj kaj, da ne bi pojasnil te rečí. — Dalje v imenovanem spisu omenjeni francoski general (str. 198) se ni pisal Pijombini, ampak Pilombini; vrli gradiškanski nadlajtenant (str. 199.) tudi ne Rabič, ampak Babič. — Enako se na 196. strani bivši kartuzijanski samostan Bistra v potopisu dvakrat določno spreminja v „Bistrico", kar je tudi pomota, ki naj bo s tem popravljena.

Jos. Levičnik.

Volitvene zadeve.

Volitve državnih poslancev so pred durmi!

Odprto pismo našim.

Še mesec dni — par dni popred ali par dni pozneje — in začel se bo volilni boj po vseh deželah, ki imajo poslati zastopnike svoje v državni zbor Dunajski.

Menda tako hudega boja ni še bilo, kakor bode ta, in sicer zato, ker ne le to, da greste v boj, kakor dosihmal, nasprotni si stranki: centralistična in federalistićna, ampak povsod so se izlegli zdaj „mladi", ki nasprotujejo „starim". Žalibog, da tako je zdaj tudi pri nas Slovencih! Če vprašamo: no, zakaj pa zdaj ne gremo edini in složni na volišče kakor vsa prejšnja leta? kaj pa se je zgodilo tacega, da na mesto sloge in edinosti stopil je prepir in razpor? Če vprašate tako imenovane „mladoslovence", ne vedo vam kar nič povedati: kaj so oni za narod slovenski storili, kar ni bilo že popred storjeno brez njih ali ž njimi skupaj. Njih edino načelo je le podirati; podirali so na Štajarskem in so podrli res čitalnice itd., — podirajo na Goriškem isto tako, in tudi na Kranjskem so začeli; le na Koroškem, kakor je podoba, se med pšenico ni še vsejala ljulika.

V takem položaji stopimo čez mesec dni na volišče.

Naj bode! Naj se pokaže: kdor ni zatajil našega starodavnega gesla: „za vero, dom, cesarja" — kdo pa je nemški liberalec v slovenski surki. Zgodovina bo pravična sodnica.

Ker še za vse okraje niso možje gotovi, ki se bodo volili za poslance v državni zbor, zato vseh imen razglasiti danes še ne moremo; večidel pa so rodoljubom naše stranke naši kandidatje znani, kateri se bodo volili v mestih in trgih in za katere naj vsak dan delajo na vse strani, da se njihova volitev zagotoví.

Kmečke občine pa bodo še popred izbirale možé, ki bodo na dan volitve šli poslanca volit;

zato danes pred vsem drugim našim prijateljem živo pokladamo na srce, naj delajo zdaj pred vsem na to, da se

izvolijo pravi volilni možje po kmetih.

„Politični katekizem“ piše o tej zadevi tako-le:

V kmečkih občinah je najimenitnejša in poglavitna reč ta, kakošni volilni možje se izberejo. „Volilni možje odločujejo, ali bode zmaga naša ali ne; kajti če imamo zanesljive, zvedene in poštene volilne može, je volitev poslanca potem malenkost in igrača. Ti se ne dajo ne premotiti, ne podkupiti, ne prestrašiti nikomur; stojijo trdno kot skale in ostanejo mož-beseda. Zatoraj preiščite in prerešetujte vse volilce cele občine ali fare, in zberite si tiste za volilne može, ki so že pri poprejšnjih volitvah se držali kot poštenjaki in korenjaki; une pa, ki so jo vam že zvili in se skazali kot figa može, ali take, ki so očitno drugih misel, ali ki nimajo pri sosedih spoštovonja, ljubezni in zaupanja, take pa le pustite pri miru in jih ne jemljite za volilne možé! Ko je vse prerešetano in sklenjeno, potem naj se zapišejo vsakemu volilcu imena tistih mož, ki so se izbrali za volilne možé. Tak listič se dá vsakemu volilcu naše stranke. Slednjič si volilci v roke sežejo in zaobljubijo, da pridejo na dan, ko se bojo volili volilni možje, vsi od konca do kraja ob pravem času in na odločeno mesto. Verjemite, Slovenci mili! da od nasprotnikov ne bode manjkal nobeden; pomislite, da so te volitve prva stopinja, da zmagamo. Opominjajte in pokličite svoje prijatle in pojdite vkup na volilno vojsko!!“

Na Štajarskem je državnopravna stranka že razglasila svoje kandidate; za slovenske okraje sta g. M. Herman in dekan Kosar. Dr. Vošnjak — piše „Slov. Gosp.“ — baje si ne upa za Celjski volilni okrog za poslanca ponujati se. Nestanovitni mož je Istrijancem za Trstom šel ponujat se za kandidata. — A, mi mu želimo srečen pot!“

Na Štajarskem so volitve kmečkih občin 20. oktobra, mest in trgov 23., vélikega posestva 28. oktobra, —

V Istri volitve kmečkih občin 9. oktobra, mest in trgov 15., vélikega posestva 19. oktobra, —

Na Goriškem in Gradiški ravno te dneve kakor v Istri, —

V Trstu volijo trije volilni razredi 10., 13. in 16. oktobra.

Očitno vprašanje.

Mnogo posestnic, vdov (samic), za državni zbor volilnih pravic prikrajšanih, nosi breme enako bremenu drugih avstrijskih državljanov z volilnimi pravicami obdarjenih, —

ali bi ne bilo nasledno, prinesti davkarju namesti 20, 30, 40 itd. goldinarjev le — 9 gold.?

in na poziv davkarja: „plačaj 20, 30, 40 itd. gld.“ bi li ne bilo pravo, da se one odrežejo tako-le: ker nam navadne državljanske pravice kratite, prizanesite nam tudi z davki?

Ali bi ne bila zato prilična pritožba pri vladi z nabranimi podpisi omenjenih posestnic? *)

---

*) Prošnja taka bila bi le bob v steno, kajti vlada sama ne more predrugačiti, kar je vkrenil državni zbor. Že ko smo dotično volilno postavo v 16. in 17. listu „Novic“ naznanili, smo dostavili opazko: zakaj za ženske volilke dvojna mera?

Naši dopisi.

Iz Rake 15. sept. — Sedaj, ko kandidat gosp. Viljem Pfeifer na mojo odločno in zadnjo besedo, ki sem jo nedavno ž njim govoril v „Novicah“, molčí, je očitno znamenje, da on je in hoče ostati „Narodov“, to je, mladoslovensk kandidat. Volilci kmečke skupine se bodo sedaj, ko so volitve že pred durmi, gotovo vedeli in znali zbirati okolo kandidata, kateri je odločno za geslo: „vse za vero, dom, cesarja“! — Pri nas, ki nas je mili Bog letos obvaroval pred točo in kako drugo uimo, nadjamo se prav dobre vinske letine, če je tudi ne bode veliko ali nič več od lani.

Iz Dolenskega 13. sept. (*Le berite! Popisujejo se novošegni misijoni Vošnjakovega maziljenca „patra“ Viljema Pfeiferja in njegovega sodruga „fratra“ von Pilpaha; šole se zlorabijo za volilne agitacije; postavljajo se kandidatje za državni zbor. Volilci, pozor!*) V 37. listu „Novic“ kaže dopisnik „iz Topliške okolice“ volilcem kmečke skupine g. Viljema Pfeiferja, kandidata tako zvanih brezverskih Mladoslovencev, v čisti nagoti. Res, nesramnost Mladoslovencev presega že vse meje! Ni ga sredstva še tako nesramnega, da ne bi se ga posluževali v dosego svojih nakanov. — Dopisnik „Topliške okolice“ nam je tako krasno naslikal novoerskega misijonarja „patra“ Viljem Pfeiferja, ki se je slednji čas vrgel v „črnjuško“ obleko, da bi se ž njo pospel na kuruličnі stol, in tako lepo ga nam je namalal, da se nam je kar srcé smijalo. Dopisnik nam pravi, kako se je vrgel g. Viljem v „kuto“, se oborožil z romarsko palico, se otovoril s „pildki“, molitvenimi knjižicami in enako suho robo, ter začel potovaje okolo staroturških volilcev kmečke skupine oznanovati edinozveličavno brezverstvo mladoslovenskega kraljestva. Da bi na svojih misijonih ne omagal pod težo mašnih bukvic, privzel si je nosača in „herolda“ von Pilpaha, ki ima nalog ljudí bobnati k misijonskim pridigam maziljenca Vošnjakovega, Viljema Pfeiferja, in verne duše obdarovati: male otročiče s cukerčkom, dekliče z molitvenimi knjižicami, starce pa z zlatobleskečim se semičem. Kakor nam je do sedaj znano, imel je „pater“ Viljem Pfeifer s svojim sodrugom „fratrom“ von Pilpahom že pri vseh volilcih misijonske pridige.

Ni dolgo od tega, kar sta ta dva bradata, novoerna patra, z enako robo, kakor v topliškem okraji, bila na Raki in menda tudi v Metliško-Črnomaljskem okraji. — Mi se moramo le čudoma čuditi, da se iz Rake, Črnomlja in Metlike živa duša ne gane, ki bi v „Novicah“ popisala misijone „patra“ in „fratra“.

Ker se vendar-le taki misijoni po govorici hitro pozvedó, naj se danes iz našega mesta nadaljuje popis Pfeiferjevih misijonov. Za oba misijona, Raški in Metliško-črnomaljski, izbral si je „pater“ Pfeifer prav prilične dneve: za Raški misijon dan šolske preskušnje, za Metliško-Črnomaljski neko cerkveno „žegnanje“. Kaj ne da, to so kot nalašč dnevi, ob kterih se more polna torba mašnih bukvic in take robe spečati, sosebno še, če se prav cenó oddaja — le za en glas!

Čujte, častiti bralci, najpred o misijonu na Raki.

Nikdar bi nas ne bila zanimala Raška šolska preskušnja, ko bi ne bili v „moniteur-ju“ Mladoslovencev, v „Narodu“, čitali popis te prečudne novošegne preskušnje, pri kateri najdemo „patra“ Viljema Pfeiferja z njegovim adjutantom von Pilpahom. — Dopisnik dalje hvalisa Raški šolski svèt, češ, ves svet naj ga posnema, graja gosp. fajmoštra in gosp. kaplana, da nista hotela pajaceljna „špilat“ pri Raški misijonski preskušnji — pravem novošegnem humbugu; pozabil je pa vendar odkriti svetu, kdo ga je pooblastil (g. učenika):

ali sl. c. k. okrajno glavarstvo, ali g. kaplan sam, pred nepoklicanima misijonarjema, „patrom“ Viljem Pfeiferjem in „fratrom“ von Pilpahom, izpraševati otroke še celó iz krščanskega nauka. Pred „premijumfertajlengo“ se je še vzdignil „pater“ Viljem s svojega kuruličnega stola ter je z veliko težavo nekaj besed skupaj stlačil šolarčekom in šolarcam, kar je se ve da zraven stoječemu učeniku bila „jedernata pridiga“. Gospod učenik do solz ginjen od te misijonske pridige, zahvali se z vso zgovornostjo v imenu „maltraitirane“ šolske mladeži blagodušnemu šolskemu prijatelju „patru“ Viljemu, za tolika in tako bogata darila?! Vivat kandidat Pfeifer!

Prav „Narod“ nam je dal povod, da smo se na tanko informirali o tej „unicum-preskušnji“, da dobodo tako čitatelji „Novic“ zopet eno za kratek čas.

„Narod“ pravi, da je šolski svèt na Raki sklenil, naj se letos šolsko leto končá s preskušnjo. Vsak vrabec na strehi pa vé, da na Raki, odkar se je tamošnji preč. gosp. župnik, zarad surovega obnašanja grofa Chorinsky a 20. februarija t. l. odpovedal predsedstvu šolskega sveta, nobenega pravega šolskega sveta ni, ker nobenega predsednika vkljub vsemu napenjanju najti niso kos. Za trdno nam je tudi znano, da odtistihmal krajni šolski svèt nobene seje imel ni, pri kateri bi bil sklenil preskušnjo, dan njen itd., inače bi bil moral tamošnji g. župnik, kot ud šolskega sveta, tudi povabilo dobiti k dotični seji, a to se ni zgodilo, kakor nam je za gotovo znano. Preskušnjo so napravili le 4 možje: „pater“ Viljem, učenik in 2 uda šolskega sveta, ki sta z dušo in telesom vneta za kandidata „patra“ Viljema. — Menda le v zraku sklenjeni sklep šolskega sveta naznani se „službeno“ sl. c. kr. okrajnemu glavarstvu s prošnjo, naj blagovoli k preskušnji poslati kakega komisarja. A glavarstvo se je za vso preskušnjo ravno toliko zmenilo, kakor mi za lanski sneg. Pripeljala sta se pa h preskušnji na Rako iz Krškega vendar-le 2 komisarja — a ne c. kr. — dva prav bradata moža, in sicer misijonarja, „pater“ Viljem Pfeifer in „frater“ von Pilpah. V torbici svoji misijonski imela sta bojda kake čveteri polgoldinarske molitvene knjižice in kakih sto pisnih rekvizitov. Taka preskušnja je bila očividna komisija za lov kandidaških glasov! — Ko bi se nas eden „teh starih“ hotel danes potegovati za preskušnje in očitna šolska darila, katera so naravnost v šolskem zakonu prepovedana, in katera se ne zlagajo z duhom sedanjega časa (!), raztrgal bi ga „Narod“ po svoji navadi — saj je pisal, da danes napravljajo le še „farji“ preskušnje, — al mladoslovenski kandidat „pater“ Pfeifer, ki je ves zavzet za brezversko šolstvo, on najde v „Narodu“ še hvalo za zlorabo in „maltraitiranje“ šolske mladeži!

Ako bi g. Pfeifer imel v resnici kaj ljubezni do šole, ako bi mu bilo v resnici kaj mar za cerkev in ubozega Dolenca, bil bi on že v preteklih 8 letih vendar spolnil voljo svojega rajncega strica, Matija Pfeiferja, ki je v svoji oporoki, lastnoročno podpisani, volil Raški šoli 500, vsaki podružnici 200, farni cerkvi 1000 in ubogim Raške fare, katerih je veliko, 2000 gld. Ali niso to vnebovpijoči grehi, da „velikodušni“ in „rahločutni pater“ Viljem Pfeifer, ki po svojih misijonih pridigova, kako da bije njegovo srce in gori za ubogo mladež, za revnega in z davki obloženega Dolenjca, za te v primiru z njegovo obilno dedšino le male legate da še tožiti se! Koliko ubozih je že umrlo v 8 letih, ki bi bili lahko zdatne podpore dobivali od volíla rajncega fajmoštra, ako bi bil njegov glavni dedič, g. Viljem Pfeifer, brž spolnil voljo svojega strica! Koliko bi se že ne bilo v šoli s 500 gold. preskrbelo za uboge otroke, katere „pater“ Pfeifer zdaj le s par molitvenimi knjižicami za to odškodovati hoče! Koliko bi se ne bilo s 1000 gold. že storilo za olepšavo krasne Raške farne cerkve, če bi g. Pfeifer imel srce za cerkev! Kaj? ali Vam vest kedaj sklicuje v spomin 10. dan avgusta 1870. leta? Dobro je še v spominu nam, ki Vas imamo v svoji sredi, kako ste se ravno na sv. Lorenca dan 1870., patrona Raške farne cerkve, skrbnega pokazali za blagor ravno omenjene farne cerkve. Še se boste spominjali, kaj ne da? — Res je! čez 8 let je že preteklo, odkar je Vaš stric oči zatisnil, a ta čas vendar še ni zbrisal z njegovo lastno roko pisane oporoke.

Glejte, volilci! to je ona „precartana“ ljubezen g. Pfeiferja do šolske mladine, do cerkve in do ubozih Raške fare!

Zdaj pa še nekaj. Pred malo časa je bil g. Pfeifer še najhujši sovražnik Raškega učitelja, in ni vedel lepšega priimka za nj memo tacega, ki tirja pred sodnijo 3 dni zapora in 5 gold. globe; al za volitvene namene bil je „der leiter der schule“ vendar-le tako „galant“, da mu je šolo, meni nič, tebi nič, za misijon volilni izročil.

Kmalu po tem šolskem misijonu, pri kterem je hotel „pater“ Pfeifer očetom in materam pokazati svojo „neizmerno“ ljubezen do njihove dece, podá se naš novi „pater“ 30. avgusta na žegnanje med vrle Metličane in Črnomaljce. In že je bil se v „Narodu“ oglasil nek Pfeiferijanec, najbrže nalezen misijonskega „gajsta“, s kakim navdušenjem da je bil naš „pater“ od tamošnjih volilcev sprejet. Vrli Metličanje in Črnomaljci! ali res hočete koga za poslanca na Dunaj poslati, ki ga celó niste poznali? Ali po takem res mislite „mačka v žaklji“ kupiti? Ali more kdo naš poslanec biti s takim značajem, da je slovensk „Tagblattovec“, to je, Narodovec, volilcem pa se vendar z delitvijo molitvenih bukvic za izglednega „klerikalca“ dela!! Gledé na vse to, in pa na to, da naša Dolenjska stran voli za zastopnika svojega skušenega moža gosp. Irkiča, notarja v Krškem, potegnite jo tudi Vi z nami, da zarad naše nesloge ne zmaga — nemčur.

Katoliško politično društvo v Ljubljani je sicer priporočilo tudi moža prav poštenega značaja, gosp. Fr. Potočnika, zemljemerca v Ljubljani, ki je, kakor čujemo, dober govornik in vrl narodnjak, a mi sedaj nočemo odstopiti od g. Irkiča, in bi, ako bi dr. Bučar v Novem mestu za zdravja voljo ne hotel prevzeti kandidature, za Dolenjska mesta priporočali gosp. Potočnika.

Iz Vipavskega 12. sept. — Vedeli smo sicer, da „Slov. Narod“ ne gleda nič na osebe in značaj svojih dopisnikov, ampak da sprejema dopise, ki so po njegovi meri in modi vrezani, naj jih piše ta ali uni; al v resnici najbolj zanimivega dopisnika njegovega, ki pisari iz Vipavskega, smo po naključbi zasačili v osebici ex-učitelja. Ta možicelj, sicer ne brez zmožnosti, ima oni „delirium“, v katerega Bachus zamakne svoje privržence, in v tem deliriumu divjá zoper duhovstvo, se nazivlje „preroka 19. stoletja“ in je strah vsaki pošteni krčmi in družbi. Ker se mu je očitalo, da očitno napada verske svetinje in dogme ter celó pri otrocih v šoli dela pohujšanje z brezverskim govorjenjem, ga je okrajni šolski svèt odstavil od službe zarad motenja vere in ravnokar je mož v disciplinarni preiskavi. Bil je ta revež prej sila pobožen, dopisoval je „Danici“ in skladal svete pesmi, — kar čez noč pa je zašel v skrajno nasprotnost in rogovili zdaj najraji zoper duhovne, pri katerih je hinavec vedno iskal in še išče pomoči. Gosp. ex-učitelj pravi v dopisu od 28. avgusta, da duhovniki ljudstvo odirajo in se ž njegovimi žulji mastijo med tem, ko mu post oznanujejo! — Njemu so duhovni pač še premalo trobili post na ušesa, vsaj

je revež večkrat prav kakor čép; s tem, za kar so njega odrli duhovniki, bi gotovo nobeden pol ure ne živel. Obžalujemo ga pa in mu priporočamo „šolo zdrave treznosti“, da si popolnoma ne pokoplje sreče in zdravja. „Slov. Narod“ pa, ki „Novicam“ očita, da si dajejo od samih duhovnikov dopisovati, čestitamo zarad lepih njegovih dopisnikov brez kolarja in privoščimo mu še marsikako tako akvizicijo. Sodi naj potem svet dopise, ki jih pišejo norci! — Drug dopisnik „Narodov „popisuje svečanost, ki so jo mogočni svobodomiselni Gočani na komando Štajarskega romarja in večnega predsednika Vošnjaka praznovali v spomin na odpravo desetine in tlake. Kako se nekteri ljudje vendar smešne delajo! Slovenski liberalci pisarijo, da klerikalcem je zapoved Bleiweis-Costov glas; al tega, kako oni sami verno in zvesto brez prevdarka švedrajo za trójico Vošnjak-Zarnik-Jurčičevo, kakor čreda drobníce za žvenkljajočim velikim kozlom, pa skrivati ne morejo. Desetine in zlasti tlake si gotovo nihče ne želí nazaj; al želel bi si desetino prej kmet kakor bivši desetinski gospod. Kmet je dajal desetino od tega, kar je tisto leto pridelal in dajal je po navadi svoj najslabeji pridelek (odtod na Dolenjskem znani pregovor: „suh kakor desetinsko tele“ itd.), al sedaj mora kmet namesti desetine v blagu plačevati davek v denarjih, pridelaš kaj ali nič. Kakor smo rekli, naj počiva desetina in tlaka na vekomaj tam, kjer je; — al da tudi „Narodovci“ kakor nemčurski liberaluhi vnanji so hoteli z desetinskimi svečanostmi nekako demonstrirati zoper duhovne, veste, gospôda! to ni samo „impertinentno“, to je budalasto.

Iz Ljubljane. — Dnevi za volitve državnih poslancev so na Kranjskem že odločeni. C. kr. deželna vlada razglaša v svojem listu, da bode:

volitev poslancev kmečkih občin 16. dne prihodnjega meseca oktobra,

volitev poslancev mest in trgov 23. dne oktobra,

(kupčijska in obrtnijska zbornica voli 24. oktobra),

volitev poslanca vélikega posestva 30. dne oktobra.

Natančneje določbe zastran prostora, ure začetka, kakor tudi ure, kedaj bo konec glasovanja, naznanijo izkaznice, ki se bode izročile volilcem. —

Gori odločeni volitveni dnevi so četrtki, tako, da med vsako volitvijo je en teden vmes.

Rodoljubi! zdaj pa le na delo. Imenika vseh kandidatov Vam danes še ne moremo naznaniti, ker niso še iz vseh krajev, ki so bili zato pozvani, došli glasovi volilnemu odboru, da bi že mogel svoje nasvete javno oklicati. Za danes vam pa vendar že to prav živo priporočamo, kar bode **prvo** in kar bode še **pred** 16. oktobrom, — in to je, da po vseh kmečkih občinah se bodo izbirali volilni možje, ki bodo 16. dne oktobra šli poslanca volit. Na te prve volitve, rodoljubi, ki vživate zaupanje na deželi, obrniti kar brž zdaj vso svojo skrb in pozornost: gledite, kar pišejo današnje „Novice“ na 306. strani.

— (*Iz seje deželnega odbora 12. septembra.*) Vsled odpovedi Franca Starihe in Maksa Cotiča, da ne moreta priti v deželno sadje- in vinorejsko šolo na Slapu, je deželni odbor njima namenjeneni štipendiji Jožefu Skali iz Semiča in Jožefu Osani iz Razdrtega podelil. — Za svojega zastopnika v cestnem odboru v Vélikih Laščah je deželni odbor postavil g. Matija Hočevarja, poštarja v Vélikih Laščah.

— (*Delitev konjskih premij*), ki je 11. dne t. m. bila v Cerknici, 12. dne t. m. pa v Ribnici, je danes (17.) v Ljubljani, 19. dne t. m. je v Mokronogu, v Kranji (prihodnji pondeljek) 22. in v Radolici 24. dne t. m. Po novi uredbi se premije žebičkom in žebcem in sicer težkega (Pincgavskega) plemena delijo v Kranji in v Radolici. — V Cerknico in v Ribnico je bilo le malo žebic in kobil z žebetom pripeljanih; vzrok temu je pa v prvi vrsti gotovo ta, da v obeh krajih je bila delitev premij prvikrat; vrh tega pa tudi brž ko ne to, da je bila delitev premalo razglašena, da tedaj veliko gospodarjev ni vedelo, kdaj bo premiranje. Nadejati se pa je in mi smo tudi prepričani tega, da bode vdeležba prihodnje leto gotovo zeló obilna, ker je v teh krajih mnogo gospodarjev, kateri se s konjerejo pridno pečajo. V Cerknici bode pa v prihodnje k temu posebno še to pripomoglo, ako se dovoli marljivim Cerkničanom in okoličanom štacija žebčarjev, za katero nameravajo prositi. — V Cerknici je bilo videti 10 žebic; med temi očitno najlepša je bila ta g. Antona Jeršana iz Unca. Dobil je on za njo premijo 8 cekinov z medalijo, gosp. Adolf Obreza iz Cerknice 6 cekinov z medalijo, g. Leopold Dekleva in g. Tomaž Mekinda pa po 4 cekine z medaljo. Samo sreberno medaljo sta dobila gosp. Ignacij Stefin iz Zaloga in g. Jurij Kreiger iz Postojne. — Kobil z žebetom je pa bilo 9 pripeljanih, od katerih je brez ugovora najlepša bila ta g. Adolfa Obreze. On je dobil premijo 8 cekinov z medaljo, — g. France Remškar iz Žerovnice 4 cekine s medaljo in g. Josip Garzaroli iz Senožeč tudi 4 cekine s medaljo. Samo sreberno medaljo je dobil g. Matija Ambrožič iz Nove Žiče. — V Ribnici smo videli 3 žebice. Dobil pa je g. Janez Pauser iz Ribnice premijo 8 cekinov z medaljo in g. Janez Pelc 4 cekine z medaljo. Kobil z žebetom pa bilo je tù 14. Premijo 4 cekinov z medaljo sta dobila g. Janez Pelc in g. Jakob Arko iz Ribnice; samo sreberne medalje so pa dobili gg. Janez Lesar iz Sodražice, Jurij Rangl iz Slovenske Vasí in Janez Lavrič iz Ribnice. Obžalovati je bilo tù tudi to, da se na nekatero lepo živino ni moglo ozir jemati zato, ker gospodarji niso imeli predpisanih spričeval.

— (*Grof Barbo*) je tudi od ministerstva kmetijstva povabljen v kmetijski shod, ki se prične 19. dne t. m. na Dunaji. Po tiskarni pomoti je bilo imé gosp. grofa v zadnjem našem listu izpuščeno.

— (*Na predvčerajšni véliki sejm*) niso prignali veliko goveje živine; kar je je bilo pitane, in posebno krave s teleti, našle so po visoki ceni vnanjega kupca. — Kónj je bilo mnogo; prodajala in kupovala so se pa zarad obilo pridelane klaje le bolj žebeta. — V obče sejm ni bil živahen. Župane pa moramo opomniti, da je živini zdaj zmirom treba potnega lista, ali je bolezen v deželi ali ne, sicer se mora, kakor se je predvčerajnjem mnogim gospodarjem zgodilo, že na mitnicah (šrangah) domú zavračati. In kar za Ljubljano veljá, veljá tudi za vse druge živinske sejme.

— Mnogozasluženi g. pater Benvenut Krobat je po poročilu „Danice“ 10. dne t. m. obhajal petdesetletnico, odkar je stopil v samostan o. Fračiškanov.

— Danes teden, to je, 24. dne t. m. zjutraj ob 9. uri ima **vdovsko** učiteljsko društvo svoj redni občni zbor v reduti 1. nadstropji.

— (*Poročilu našemu o oporoki gosp. prof. Lesarjevi*) dodamo, da po želji njegovi so njegovi stariši in dediči čez 3000 gold. razdelili v dobrotne namene, tako na pr.: Za eno dijaško ustanovo 1000 gold.; za Ribnico 600 gold.; za afrikanski misijon 200 gld.; za mil. škofa Mraka 200 gold.; za stolno cerkev 200 gold.; za Soderšico 300 gold.; za slov. Matico 400 gold.; za uboge v Sušji 200 gold.

— (*Za glavnega kasirja k Idrijski rudniški direkciji*) pride bivši oskrbnik v Kitzbihlu vitez Sigmund Lasser.

— (*Iz Bistrice Ilirske*) se nam piše, da je posestnik J. G. iz J. unidan na Reki cent zelja na drobno prodal po 8 gold., na debelo po 6 gold.

— Potovajočega „Sokola“ v nedeljo, čeravno ga ni bilo obilo, so povsod, kamor je prišel, sprejemali z veliko častjo.

— (*Vabilo k slovesnosti v praznovanje 900letnice ustanovljenja Pražke nadškofije*), katero napravi katoliško društvo za Kranjsko v nedeljo 28. dne t. m. ob 6. uri zvečer v svoji dvorani. — Slovesnost se začenja s primernim nagovorom do zbranih, potem je tombola, katere čisti znesek je namenjen Dolencem po toči poškodovanim. Odbor vabi uljudno v obilno vdeleževanje te slovesnosti, katera utegne biti pomenljiva v dvojnem obziru udom katoliške družbe, pa tudi katoliško-političnega društva. Vabilo veljá tudi za vstopnico. Starišem je na voljo dano pripeljati svoje otroke. Vnanji družabniki naj oddajo svoje navadne vstopnice.

Od odbora katoliške družbe za Kranjsko.

— (*No, no! Vošnjakov „Tednik“*) je res ves pod krilom birokracije! Če ga celó Kočevski c. kr. okrajni glavar Fladung iskreno priporoča v svojem okraji — kar smo iz popolnoma zanesljivega vira izvedeli — mora pač velika sila biti temu listu, da se ga usmilijo celó nemški gospodje v kancelijah, ali pa je taka dobrodejna voda na njihov mlin, da ga sami drage volje jemljejo pod svoje krilo. Eno kakor drugo nam potrjuje to, kar nam že davno ni nobena skrivnost.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Tagblatt“ je že une dni oklical svoje kandidate za državno poslanstvo tako-le: dr. Schaffer je postavljen za Ljubljano, — za gorenska in notranjska mesta in trga: dr. Suppan v Ljubljani, — za dolenska mesta in trge Martin Hotschevar v Krškem, — za kmečke občine okolice Ljubljanske, okraj Litijski, Ribniški itd.: Janez Brolich, advokat v Ljubljani, — za kmečke občine okraja Kranjskega in vseh druzih gorenskih okrajev: Anton Schelesniker, župan v Tržiču, — za kmečke občine okraja Novomeškega, Krškega in doljnega Dolenskega: Jožef Zagorc iz Št. Jerneja, — za kmečke občine okraja Trebanskega, Rateškega, Kočevskega itd.: Karol Deschmann, župan v Ljubljani. — „Narod“ glosira te „Tagblattove“ kandidate in nekako zavzet gleda v vrsti nemški svojega ljubčeka in klienta Jožefa Zagorca, za katerega se je nedavno tako navdušeno poganjal, da mu je celó „Poslano“ zoper „Novice“ spisaril. Kakor pa zdaj „Narod“ osupnjen gleda gospoda Zagorca v Nemca predelanega, tako bode osupnjen gledal po končani volitvi dr. Žarnika med dvema stoloma na tleh, kakor ga je namalal „Pavliha“, ki, če bi še živel, imel bi po pismu Trebanskem morebiti kmalu priliko, tudi dr. Žarnika malati v vrsti Zagorčevi; prav blizo sta si že. — „Slov. Narod“ je unidan pod naslovom: „narodna tiskarna in klerikalni krti“ se sopet pokazal v popolni svoji gnjilobi. Ljudje — patroni „Narodovi“ — ki še celó nič niso stvarili druzega kakor „Narod“ in za njega tiskarnico, in za katerimi, kjer so, še trava več ne raste, se drznejo z blatom ometavati može poštenjake, ki imajo po delnicah pravico za to, da gledajo „Narodovskemu“ gospodarstvu na prste, dokler se delničarjem ne položí jasni račun na mizo! In ljudje taki, ki priliznjeno beračijo za tajništvo zbornice kupčijske, za tajništvo Matice, za upravništvo v raznih zavodih, za deželno odborstvo, za službo zdravniško itd., ljudje, ki se dadó plačati vsak korak „za narod“ in katerih nikjer tam ne vidite, kjer je treba podpirati narodne zavode, ki niso s „cvenkom“ v dotiki, — taki ljudje, kateri, drugi Atile, razrušijo in vničijo vse, kjer so bili, kjer so in kamor pridejo, drznejo se očitati drugim razdiranje, ako zahtevajo od njih: „dajte nam račun od svojega gospodarstva!“ — in povejte: kje je denar za Tomšičev spominek?

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Danes pričakujejo kralja Laškega na Dunaj, da ogleda razstavo. Sliši se, kar pa ne moremo po vse verjeti, da tudi njega bodo sprejeli z veliko častjo; kajti Viktor Emanvel si je odebelil svoje kraljestvo na stroške naše Avstrije in dežel papeževih. Nad ta spomin pa pride zdaj še brošura Laškega generala Lamarmora, ki je odkritosrčno razodel, kako potuhnjeno sta Prus in Lah pred vojsko 1866. leta Avstriji za hrbtom zveze delala ter se tako kazala najhuja protivnika Avstriji.

— Češki časniki in tudi Dunajski „Vaterland“ so 12. dne t. m. natisnili slovesno pismo (reskript), ki ga je pod ministerstvom Hohenwartom presvitli cesar poslal Češkemu deželnemu zboru 12. septembra 1871. leta, in ki je toliko veselja izbudil ne le na Češkem, ampak po vseh druzih deželah med narodi, ki niso centralistične vere. Zdaj pa berite, kako, na priliko, glavni nemčurski časnik „Deutsche Zeitung“ strašansko divjá zoper Hohenwarta, „da je v tem pismu očitno kazal, da „hoče nemce v galejo sužnosti vpreči, da hoče cesarstvo razdrobiti na 18 dežel“ itd. — V tej togoti spet se vidi, da nemčurji vsi in centralisti vsi bi v žlici vode radi potopili Hohenwarta, ko bi mogli! „Koliko smo mi Nemci takrat trpeli, to se ne dá popisati; le sijajne zmage Pruskih naših bratov so nas tolažile“ itd., — tako zdihujejo Nemčurji in svojega boga hvalijo, da jih je rešil Hohenwarta. Al le čakajte! Hohenwart sopet pride bojevat se za pravico vseh narodov in vseh dežel Avstrijskih.

— Priprave za volilni boj nosijo dandanes zvonec po vseh časnikih, in res je skrajni čas, da vsak rodoljub dela, kar more na to, da se volitve srečno izvršijo za veliko vprašanje, za katero zdaj gré: ali se namreč spolnijo blage besede cesarjeve: da hoče vse narode zadovoljne imeti.

— Kolere je še zmirom dosti na Dunaji, pa še huja je okoli Dunaja. Najbuje pa razsaja na Ogerskem, kjer je do začetka tega meseca že nad 104.000 ljudí pomrlo. Tudi v Galiciji je silna. Bliža se pa tudi od Hrvaške straní naši Kranjski deželi v okraji Črnomaljskem.

Listnica vredništva. G. Franju Finksu iz T: Kedar boste pokazali, kje v „Novicah“ stojí Franjo Finks, takrat Vam bomo imenovali dopisnika.

Popravek tiskarnih pogreškov. V poslednjem listu na str. 301., vrsti 12. in 13. od zgorej namesti „kdo je kriv neugodne volitvami, ako se primeri volitve zadnjih let z volitve, ki pridejo zdaj“, beri: „kdo je kriv neugodne volitve, ako se primerijo volitve zadnjih let z volitvami, ki pridejo zdaj“, na strani 302. v vrsti 24. od spodej namesti: „Da bi patroni ljudí „Naroda“ sami ne vedeli, da se pravi slepiti“, beri: „Da bi patroni „Naroda“ sami ne vedeli, da se pravi slepiti ljudí“.

Žitna cena

v Ljubljani 6. septembra 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. 20. — banaške 7 fl. 45. — turšice 4 fl. —. — soršice 4 fl. 20. — rží 4 fl. 60. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. 60. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 2 fl. 40.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dedici v Ljubljani.